

הַלְבוּת צִיצִית סִימָן ה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יד]

נְהִי דְאֶחָד לְכוּל לְבָרַךְ לְהַתְעַשֵּׂף בְּשִׁבִיל פְּלִם, אֶקַּל בְּרַכַּת שְׁהִתְקַנְנוּ קַל אֶחָד קַעְצָמוּ יְבָרַךְ⁽¹⁹⁾.

בלבושהו לקיים מצות עשה של ציצית אף על פי שזמנו בהול, שאם לא כן יבטל בזה מצות עשה של ציצית. ועין שם שביאר מנהג העולם שאינם נוהרים בזה.

ובדיעבד אם לא כיוון בפירוש בשעת הלבושה לקיים מצוה ציצית, ראה מה שכתב לקמן (שם ס"ק י) בשם החיי אדם שאם מוכח לפי הענין שעשה כדי לקיים המצוה, יצא ידי חובה. והוסיף בביה"ל שם (ס"ד ר"ה וכן הלכה) שגם על ידי אמירת הברכה או ההכנה למצוה מוכח שכוונתו למצוה. וראה מה שכתבנו שם

וכוונה זו שיש לכוון לשם מצוה, האם היא מהתורה או מדרבנן, הביא בביה"ל (שם ד"ה ויש אומרים) מהרשב"ם שהוא מהתורה, ושכן דעת הלבוש ועוד אחרונים, דלא כדעת הפמ"ג שהסתפק בזה.

[משנ"ב ס"ק טז]

מִשְׁמַע מִדְּבַרֵי הַפ"ח וְאֵלֶּיָּהּ רָבָה דָּגַם בְּשִׁפְתַי יֵשׁ לְבָדֵק הַטְּלִית. וְצִיָּו בְּסִימָן יֵג בְּבִאוּר הַלְבָּה⁽²⁴⁾.

(24) שם (בס"ק ז) כתב, שהעולם אינם נוהרים בזה. וביה"ל שם (ס"ב ד"ה קודם) כתב שאף על פי שצריך לבדוק הציצית בשבת, מ"מ מהנכון שבערב שבת יבדוק הטלית בעת הנחתה בתיק, ואז לא יצטרך לבדקה בשבת. ושם הבאנו שמי שיש לו טלית מיוחדת לשבת [וכמו שכתב לקמן סי' רסב ס"ק ח], מהנכון לבדקה במוצאי שבת קודם שיבניסנה לתיק.

וכשבודק בשבת, כתב לקמן (סי' ערה ס"ק א) שלא יבדוק לאור הנר שמא יטה, ומשמע שכשאין חשש זה מותר לבדוק, וכן מבואר שם (ס"ק ד) שלאורם של נרות שלנו [שנקראים סטארין] מותר לבדוק ציצית.

וסומא שאינו יכול לבדוק את הציציות בעינו, כתב לקמן (סי' יז ס"ק א) שיבדוק אותן במישמוש ידיו.

ולענין הפרדת חוטי הציצית בשבת, כתב המאמר מרדכי (שם) שמותר הדבר, אלא אם כן היא ציצית חדשה. שהביא בשם גן המלך שאסור משום גמר מלאכה ומתקן. מאידך, החד"א (קשר גדול סי' ב אות א) כתב שאין להפריד את חוטי הציצית בשבת גם אם הם רק סבוכים קצת, וכן כתב השערי תשובה (ס"ק ח). ובטעמם של האיסורים כתב בשו"ת מנחת שלמה (ח"א סי' ט"ו ר"ה וחושבנן, ושולחן שלמה סי' שז ס"ק טו). שהוא משום מתקן, ואף שהרגילות היא שהחוט מסתבכים ואם כן אין כאן קלקול ולא תחשב הפרדתם תיקון, מ"מ כיון שבשום פעם אין רגילים לסבכם בכונה ואף על פי כן מבואר בשו"ע (כאן) שצריך להפרידם, לפיכך נחשב הסבך כקלקול בבגד ונחשבת הפרדת החוטים כתיקון. ודעת הגר"י קרליץ (חוט שני שבת ח"ב פל"ד ס"ק יא) שלשיטת הרמב"ם (פ"ח מהל' שבת ד"ה) שהמפריד פתיל חייב משום מתיר, יש לדון לאסור גם במפריד ציצית משום 'מתיר', ולכל הפחות אסור מדרבנן. והוסיף, שכיון שלדעת הגר"א אין לבדוק כשהחוטים סבוכים, כשמפרידם דריהו נחשב למתקן. אכן דעתו, שכשאין החוטים סבוכים הרבה אלא רק מעט, אין לאסור מהטעמים הנ"ל, ומותר להפרידם בשבת. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פכ"ט תשובה ז) שאם הסתבכו רק מעט מותר להפרידם. אך בסבוכים הרבה כעין פקעת אסור להפרידם.

[משנ"ב ס"ק כב]

אֶבֶל הָאֶחָדוֹנִים כְּתוּב דְּצִרְיָךְ לְבָדֵק כְּלָם⁽²⁵⁾.
(25) היינו, שמלבד חיוב הבדיקה מדין 'לא תשא', יש לבדוק את המשך במילואים עמוד 4

(19) ולענין תקיעת שופר, כתב הב"י (סי' תקפה) שהתקוע מוציא את השימעים גם בברכת 'שהחיינו'. ובביאור החילוק שבין ברכת 'שהחיינו' על הטלית ובין ברכת 'שהחיינו' על השופר, כתב הגר"י אויערבך (שו"ת מנחת שלמה מהדו"ת סי' ד אות ג), שברכת 'שהחיינו' על תקיעת השופר היא ברכה על שמחת המצוה. וביון שכולם שוים בשמחה זו יכול אחד לברך לכולם. מה שאין כן בברכת 'שהחיינו' על לבישת בגד חדש, שכל אחד ואחד שמה שמחה פרטית בבגד שלו, ולכן צריך כל אחד לברך לעצמו.

עוד כתב הגר"י אויערבך שם, שלפי חילוק זה אם אוכלים כמה אנשים מפרי חדש אחד, עדיף שיברך אחד מהם ברכת 'שהחיינו' ויוציא את חבריו, שהרי כולם מברכים על הגיעם לזמן שיכולים ליהנות מחידוש אותו הפרי, מה שאין כן כשאוכלים פירות שונים, שכל אחד ואחד מהם נהנה מחמת חידושו של פרי אחר, עדיף שיברך כל אחד ואחד לעצמו (וראה פמ"ג א"א ס"ק ח).

[משנ"ב ס"ק טו]

כִּיחַו בְּדִיעְבַּר אֶפְלוּ לֹא עָנָה אֶמֶן לְפָא⁽²⁰⁾.

(20) אמנם, לענין ברכת הגומל כתב לקמן (סי' ריט ס"ק יא) שמי שחבירו מברך עליו 'בא"י אמ"ה אשר גמלך כל טוב', אינו יוצא בלא עניית אמן. ובטעם הדבר כתב בביה"ל שם (ס"ד ד"ה וענה אמן) בשם הרעק"א, שכיון שאין השומע יכול לומר 'אשר גמלך', אין הוא יכול לצאת בנוסח זה אף מדין 'שומע כעונה', ולפיכך צריך הוא לענות אמן שמשמעותו היא ענייה על תוכן הברכה וענינה, ולא על נוסחה. וראה מה שכתב שם עוד.

ומי שכבר יצא ידי חובתו ומברך להוציא את חברו בברכה מדין 'ערכות', הביא הרעק"א (סי' ריט ס"ד) מהטור בשם הרא"ש שיוציא ידי חובה רק אם עונה אמן, וסיים בצ"ע. וכתב הגר"י אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ג ד"ה גם אפשר) שיתכן שנתון להזהיר את השומעים על כך. ודעת הגר"ח קניבסקי (אש"י ישראל תשובות בסוף הספר אות פט) שמאחר שהמשנ"ב לא הביא את דברי הטור והרעק"א משמע שאינו סובר כן.

[משנ"ב ס"ק יח]

שְׁלֵא יְהִי מְסַבְּכִין אֶחָד בְּחִבְרָתוֹ⁽²¹⁾.

(21) ובטעם הדבר כתב החיי אדם (כלל יא סמ"א), שציצית היא מלשון הכתוב (יחזקאל ח' א) 'ויקחני בציצת ראשי', וכמו ששערות הראש נפרדות זו מזו, כך יהיו גם החוטים נפרדים זה מזה.

[ביה"ל ד"ה צריך להפריד]

וְאִם יֵכֵן לְדַבְרֵי אֶקְשֵׁר דָּאם חוּטֵי הַצִּיצִית מְסַבְּכִין אֶחָד בְּחִבְרָתוֹ אִין לְבָרַךְ צִלְתֵּן, או אֶפְשֵׁר דְּלֹא יִרְעֵ מִנְרָדְמֵי צִיצִית. וְצִרְיָךְ עִינְךָ⁽²²⁾.

(22) והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק ט), שאינו מעכב ויכול לברך, שאינו אלא נוי מצוה.

[משנ"ב ס"ק יט]

וְהוּוּ מְלַבֵּד הַפְּנֵנָה שְׁצִרְיָךְ לְכוּן בְּלְבִישָׁה לְקַמֵּם מְצִנַּת צִיצִית⁽²³⁾.
(23) ואם לא מכוון לקיים מצות ציצית, כתב בביה"ל לקמן (סי' ס ס"ד ד"ה ויש אומרים) שמבטל בזה מצוה עשה של ציצית. והוסיף, שמי שקראוהו לעלות לרורה, ולבוש טליתו או טלית הקהל, יכוון

יום א' ל' ניסן תשע"ה

באר הגולה יד

ד קה"א רגור
בשם מהר"א מלין
דא"ח חייב (טור)
ז מנחות מכ ח טור
ט רא"ש בסוף
צ"ח הלכות
י תוספות בכרכות יד
ובקנחות לו

הלכות ציצית סימן ח

(טו) יענו אמן: ו יצל טלית קטן יכול לברך להתעטף אף על פי שאינו מתעטף (טז) אלא לובשו: הגה ויש אומרים שפירכין עליו (י) (ז) [ז] על מצות ציצית, וכן נוהגין (יז) וצ"ל לשנות (כ"ב) כ"ב וז"ל בה"ק ד' ו"ב ע"א: ז * צריך (ח) (ט) [ח] להפריד חוטי הציצית (יח) זה מזה: ח (יט) יכונן בהתעטפו, שצננו הקדוש ברוך הוא להתעטף בו כדי שנוכר כל מצותיו לעשותם: ט * קדם שברך (כ) * יענן (כא) בחוטי הציצית אם הם פשרים, כדי שלא יברך (ט) [ט] לבטלה: י' אם לובש טלית קטן בעוד שאין ידיו נקיות,

שיערי תשובה

י' מ"ש בשם תשובת המבי"ט, ועין מ"ש בזה בח"ש סי' יט סי"ק ח, ויש קרב בשם המבי"ט השעם שאם רצו לזון מברכה, משום שאין פלס מוקנים טור, וצ"ע דל"ח כ"א טליתו בידו ולהחמיר, וכן בחפלין נעמדו בדורות מגלות; והמחבר כאן לשיטתו אזיל סי' ו שאין חשש בזה שיקרף כ"א בפ"ע בכל דוכא, רק שאם רצו אחר מברך לבטל: [ז] על מצות, עב"ט, וקנת הד"מ נראה שר"ל דלשעבר נמי משמע, משא"כ להתעטף דלא משמע רק להפא, ועין מ"ש לעיל (כ"א) ג' ד"ה טליתות דאם לובש הטי"ק דרך עטיה אפשר הגם להנמיא שפיר עדיף טפי שיקרף להתעטף, ע"ש: [ח] להפריד, עב"ט, ועין לקמן סי' י' שאם נסתפקו קצת אין להפרידם בשבת, ע"ש: [ט] לבטלה, עב"ט בשם ט"ז לברך נקב הקנה, והט"ז קחב הפעם, שרגיל ג"כ להתקלח, ולא יעשה למה השמיט דבר המניא שצ"כ לבסוף טעם שאין עשוין

באר הגולה

* צריך להפריד וכו'. עין במשנה ברוך בפה שכתבנו דאם נשתתה וכו'. וטעם המגן אברהם הוא, שהיום אין זה רק זכר לזמן התבלת, שהיה צריך אז כדין להפריד התכלת מן הלבוש, ועין בבאור הג"א שפשיג על זה, ודעתו דגם היום צריך מן הדין להפריד כל חוט זה מזה, ואחר כך מצאתי בעל"ת סמ"ד שכתב ג"כ פ"ק שהג"א, ואם יזון לדבריהם אפשר דאם חוטי הציצית מסבין אחר בחב"א אין לברך עליהן, או אפשר דלא גרע מברך מי ציצית, (וצריך עיון²²), על-ב"פנים לבחילה כודאי החיוב להפרידן אם הם מסבין קדם שיקרף עליהן: * קדם שיקרף, פשוט הוא דבין טלית שלו ובין טלית שאולה, כיון ששאלו להתפלל בו, ואם-כן צריך לברך עליו שהוא פשוט, ממילא דצריך לברך; אם לא נשתנו מיד הפשוט אחר תפלתו, וכדלקמן בסמ"ד יג במגן אברהם סעיף קטן ה. ועין במשנה ברוך בפה שכתבנו "ואם שאל טלית מאחר", בן מוכר בחושי א"י עליבא איגרי דבטלית שאולה אם מתכונן שלא לקנותו, ואם-כן אינו שלו ואינו ראוי לברך עליה, אין צריך לברך; וכבר קדמו בה"ח והאל"ה רבה, ואם-כן דענינו, לפי מה דפסק הדין החיים והקריע שלא לברך על טלית ששאלו לעלות לחורה, פשוט דאין צריך לברך, א"י מי שלקח טלית של קהל לעלות לתורה או לירוש בו קדם בין השמשות, לכאורה פשוט דצריך לברך, והלא פסקו הפוסקים שהוא כמו טלית של שפנין, וכדלקמן בסמ"ד יד, ואפילו לדעת ה"ט"ז בסמ"ד יג דררצה לקהל לסמ"ד אנוקח משום טרד צבור, אפשר דהיגו בטלית שלו שיש לו זונה מעלימת שברך בעצמו, מה שאין פן בטלית של קהל שפשוט מאד להיות ציציתו סבילין והנפוח נצטרין סמ"ד יד, אין משגיח עליו, אין ראוי לברך עליו כלי בדיקה: ואפילו אם ירצה ללבש אותו כלי בכרכ ג"כ אין נכון, שהוא כמו טלית של שפנין, וגם כחשש בטול צשה של ציצית, על-כן צריך לברך על-כל-פנים את חוטי הציצית בטקנת כל מה דאפשר נכ"ל ועין בסמ"ד יד בבח"ל ד"ה שאלה: * יענן וכו'. עין במשנה ברוך בפה קטן כא דצריך וכו', ונראה לי דאפשר דיש להקל אם הוא לובש פמה בגדים של ציצית שלא יצטרך לברך; גם במקום נקב הקשירה אלא זה שהוא מברך עליו בלבד, והשאר דיו בבדיקת חוטי בלבד, כי המגן אברהם פליג על ה"ט"ז בנה"ט²⁶, ועין במשניות ובה"ב; ואם-כן אין צריך לברך הטלית קטן אלא החוטי, כיון

באר היטב

אלא שקבעם אחר נעשה כל העטיפות: (י) על מצות ציצית, עין ב"י מה שמביא בשם מהר"א שהקשה איך מברכין על מצות ציצית וק"ל 'על' לשעבר טשמע וכו', ע"ש, ובד"מ כתב טעם למנהג, ופסק: לפיכך מברכין לשון 'על' דמשמע לשעבר, ע"ש, לכאורה קשה, דאיך אפשר דף ז ע"ב דאסיקנא שם: והלקח על בעור חמין, פרש"י שם דלהכא נמי משמע, עין מ"ש הרא"ש בפ"ק דפסחים בשם ר"ח, ומ"ש ה"ט"ז בסוף ר"א דמילה ד"ה אבי ה"ט וכו', ומ"ש הכ"מ סוף הלכות ברכות, ובתשובת מהר"ם מינץ סי' קי ובתשובה מהר"ל סי' י"ד: (ט) להפריד, ואם נשתתה לבוא לבהכ"נ בעוד שפריד הציצית יחבטל מלהתפלל עם הצבור, א"צ לברך בזה, מ"א: (ט) לבטלה.

משנה ברוך

'להתעטף' בשביל פלס, אכל ברכת שהחיינו כל אחד בעצמו (ברך¹⁹): (טו) יענו אמן. אף דבלאו הכי צריך לענות אמן אחר כל ברכה, מקל שהוא מתכונן לצאת בה; מיהו בדיעבד אפילו לא ענה אמן יצא²⁰, וכדלקמן בסמ"ד ר"ג סעיף ב: ו (טז) אלא לובשו. והברכה היא 'להתעטף', כי (כג) נסח הברכה כך הוא, כמו 'לישב בפסח': (יז) ואין לשנות. היגו בטלית קטן שלטו שאין מהעטפין בו, אבל בטלית קטן שמתעטף בו, במבאר בסעיף ג, (כד) יכול לכתחלה לברך 'להתעטף', ובדיעבד (כה) אם ברח בקל טלית קטן 'להתעטף' או שברך על טלית גדול 'על מצות ציצית' יצא. ודע דאין לברך על טלית קטן עד שיהיה על-כל-פנים (כו) ארכו שלשת רבועי אפה לכל צד, ונקב בית הצנאר אין עולה מן המנזן, וגם שיהיה פתוח רבו. ואנשי מעשה נוהגין אפה מלקניהם ואמה מלאחריהם. ועין במשנה ברוך ובא"ר הלכה בסמ"ד טו מה שכתבתי עוד מעגן זה: ז (יח) זה מזה. כל חוט בפני עצמו, שלא יהיו מסבין אחד בתו²¹. ואם נשתתה לבוא לבית הנקנת ועל-ד"ר יזה יחבטל מלהתפלל בצבור, כתב המגן אברהם דאין צריך לדקוק בזה, ועין בבאור הלכה, כתב הא"ר: 'ציצית' ראשי-תבות: צדיק יפריד ציציתו תמיד: ח (יט) יכונן בהתעטפו. וזהו מלבד הפנה שצריך לזון פלבישה לקדם מצות ציצית²³, וכתב הפ"ח שפן הדין בחפלין ונסה, אף דבשאר מצות יוצא אף שלא מנזן בה דבר, כי אם שעושה המצוה לשם ד' שצוה לעשותה, הנך שאני, דבציצית פתיב "למען תזכרו", ובהפלין "למען תזכה תורת ה' בפיך", ובספה "למען ידעו דרתיכם". ומכל מקום נראה דכל זה לכתחלה כדי לקיים המצוה בשלמותה, אכל בדיעבד אף אם לא פנו בכל אלו רק לקיים המצוה עשה, יצא ואחר-

כך מצאתי בפרי מגדים בסמ"ד כה שכתב כן (וכן משמע בעלת-המיד ובבאור הג"א שאפילו בציצית אין הפנה לעפוכא): ט (כ) יענן. משמע מדברי הפ"ח ואל"ה רבה דגם בשבת יש לברך הטלית, ועין בסמ"ד יג בבאור הלכה²⁴: (כא) בחוטי הציצית. גם צריך לברך למעלה (כו) במקום נקב השלית עד הקשינה, דשם פסול אפילו בנספק חוט אחד, ועין בבאור הלכה: (כב) לבטלה. אף על-גב דבלאו הכי יש חשש אסור, שילבש בגד של ארבע נפשות בלי ציצית, מכל מקום מוקמי לה אחזקה שהיה פשר: רק משום חמר דלא תשא' שיש על ברכה לבטלה, החמירו לברך. ולפי זה, מי שלובש פמה בגדים של ציצית אין צריך לברך אלא אחד מהם, כיון דברכה אחת לכלם. אבל (כג) האחרונים כתבו דצריך לברך בכלם²⁵; אחד, (כט) דלא סמכין אחזקה במקום דכילין לברו, וגם (ל) דתנקה גרושה היא, דעשוין החוטיין לפסק, ולכן צריך לברך בכל יום בבקר לשלובשן, ואז (לא) אף שהסידן והסידן דעתו מהם, אף דצריך ברכה קשחור ולובש, אפילו הכי אין צריך לחזור ולברך, דבזמן מועט פנה אינו רגיל לפסק וסמכין אחזקה, ואפילו בבקר, אם על-ידי הדיקה יחבטל מהפלה בצבור, או שקראוהו לעלות לתורה, יכול ללבש טליתו כלי בדיקה, (לג) והוא שידע שהיו החוטיין שלמים אמתול; (לג) ומכל מקום נכון לענן קצה מאי דאפשר, ואם שאל טלית מאחר לעלות

שער הציצין

(כג) הג"א ובפרי"ד: (כג) ט"ז: (כד) פרי מגדים, וכן משמע במשנה רב: (כה) ח"א: (כו) ארצות-החיים בסמ"ד טז, ועין שם: (כז) ה"ט"ז ואל"ה רבה ופרי מגדים: (כח) המגן אברהם ואל"ה רבה בשם הלבוש ובי"ח, וכן מוכח מהג"א בבאורי, עין שם: (כט) מגן אברהם והג"א: (ל) מגן אברהם והג"א: (לא) מגן אברהם בסמ"ד יג והפרי מגדים שם בשם הלבוש והג"א שם, עין שם: (לב) מגן אברהם בסוף סי' יא. אף דה"ט"ז מקל בכל גווי בקראוהו לעלות לתורה, כבר השיגו האלה רבה, עין שם: (לג) ח"א:

הלכות ציצית סימן ח

לְבָשְׁנוּ בְּלֵא בְּרֵכָה, וְכָשִׁיטַל יָדָיו (י) (כג) יִמְשֵׁמֶשׂ בְּצִיצִית וְיִבְרַךְ עָלָיו, יֵאוּ כְּשִׁילָבֶשׂ טְלִית אַחַר יִבְרַךְ עָלָיו (כד) וְיִכְוֶן לְפָטְרוֹ גַם אֶת זֶה, וְאֵין צָרִיךְ לְמִשְׁמֵשׂ בְּצִיצִיתוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן: יא לְעַקֵּר מִצְוֹת טְלִית־קָטָן לְלָבֶשׁוֹ (יב) [ול] (כה) עַל בְּגָדָיו, כְּדֵי שֶׁתִּמְיֵד (כו) יִרְאֶהוּ וְיִזְכֵּר הַמִּצְוֹת: יב מֵאִם יֵשׁ לוֹ כִּמְהָרָה בְּגָדִים שֶׁל אַרְבַּע כַּנְפוֹת, (כז) כָּלֵם חֲבִיבִים בְּצִיצִיתוֹ, וְאִם לְבָשֶׁם כָּלֵם בְּלֵא הַפֶּסֶק יִהְיֶה דַעְתוֹ מִתְחַלְתָּה עַל כָּלֵם, לֹא יִבְרַךְ אֲלֵא בְּרֵכָה אֶתָּה. (יג) [וי] וְאִם (כח) מִפְּסִיק בְּיַנְיָהֶם, צָרִיךְ לְבָרַךְ עַל כָּל

כ טור ל ביה"טוף
מהבני הסור וגו'
כשם ה'רמב"ם
מ טור ג ביה"טוף
וראו בשם הרמב"ם

באר היטב

א"ע ובלא"ה יש חשש אסור שיקבש בגד של ד' כנפות בלא ציצית, כ"מ אוקמי לה אחיקתו שהיה נשר, רק משום חקרא דילא משא' וגו' הקמירו דוקא לברכה. עפ"ז מי שלבש הרבה בגדים של ציצית א"צ לברך אלא א' מהם פינן שבברכה א' כללם, אבל לפי המשמש שילבש בגד של ד' כנפות בלא ציצית צריך לברך כלם, ונכון להקמיי. וצריך לברך למעלה במקום נקב השלית עד הקשריה, ט"ז. כתב הט"ז בסי' ג' ס"ק ג': מי שקראתו לספרותורה ולובש טלית, א"צ לברך דעת הדין משיה טרח הצבור, ע"ש. כי שהולך בדרך ובתורה לברך הציצית של טליתו שמא יהיה פסול, ואין לו טלית אחר, פטר להעלים עינו ולברך בלא בדיקה, בית יעקב סי' פ"ד (י) ומשמש בציצית אף על גב דלכגי עובר לעשינה, דאמתה עשה לא הוי חיו, ט"ז: (יא) על בגדיו. ובתבתי איתא, דטלית קטן פתח בגדיו. כתב מ"א: נ"ל דצריך שיהיו בין עובדי כוכבים יוצאין בזה, אף בשעת ברכה יהיו מגלין, ע"ש: (יג) וְאִם מִפְּסִיק בְּיַנְיָהֶם, פ"י אם סח ביניהם. ודוקא שלא לצורך לכישה, אבל אם אמר ימני לי בגד ללבש' וכו' א"צ לברך, א"צ להורו ולברך,

שערי תשובה

לפסק, ע"ש. ומבאר כזה בדקבוק עד הקשריה אם נפסק פסול, וכ"כ בשאלות יעב"ץ סי' לנ דאפילו לא נפסק רק חזק נקב כגוף באופן ששעשה ע"י קן שני חצי חוטים והשאר שלמים ה"ו פסול, ובאר הטעם, שהרי אותו חבוט ששפס שם אין חוטי' תלויים בבגד, עין שם. וכתב המ"א, דבשעת הדחק יש לסמוך על החזקה אם יודע שהדוטי' היו שלמים מאתמול, ונראה שר"ל שדוא שעת הדחק לא"א לו לשהות עכבו ולברך, כגונא שכתב בשם הט"ז שקראתו לצלות לתורה והוא עובד וטליתו כיון להתעטף בו ואין פנאי לברך משום גבור הבריות, או כגונא אחרית: אבל מ"ש בבה"ט בשם הבית יעקב מי שקרא שמתנהא שלא יתנה לו טלית אחר קשינה נה פסול, וסמן על החזקה, דמדינא אין חוב לברך ע"ש, לא הורא, דמה לי בדרך מה לי בבית, שהבדיקה בזה להעילי' מאסור לכישה טלית בלא ציצית וברכה לבשלה, וכיון שכלל לברך, מעיקרא הוי קביל עלה ונראה חובה, ומה בכך שאם יתנה נה פסול לא ימצא טלית אחר, (דממ"ז): וגם כיון שהוא בדרך ליכא משום גדול כבוד הבריות שהוראה יאמר שצריך או לאפסל ממת טלית הדרך, והמתנה הוא בדרך אי אפשר למצא אחר: וישעת הדחק שאני, דמעיקרא לא שונה חובה אלא במקום שניתן יכול לברך בגלל, וגם מה שכתב בבית יעקב שם שאם לא ברוק ומצא שהתחילת וכו' תנה במקום משנה, שנקראי הקליל קנה קנה, חסוד קשונג ולא כאנס, ע"ש, לענין גם הא ליכא, שאם היינו א"מרים שומרי לברך ולהתעטף בלא בדיקה, פינן שעשה בתתו א"צ שנמצא פסול, אנוס היה, ומה דמתי מתוספת דביצה אין ראה כלל, שהרי כתבו בשם שלא הני ל' למחר כ"מ, ובקאן לא שף זה: [ול] על בגדיו. עבתי. וכתב בכרימ"ו: טלית אף יכול לתת הציצית בחגורתו אשר במתניו כדי שלא יררו, יטפי עדיף לתתם בחגורתו מאחוריו, ע"ש בשם פריהארץ: [וי] וְאִם מִפְּסִיק, עבתי. ועין ת"ש סי' יט לענין שחיטה דעתו כשהיו שם שלא יברך משום ספק ברכות: וא"כ גם כאן יש לנהג כן. והמ"א כתב דהאחרונים הכריעו בפלגתא זו לברך, ור"ל בה"ט והש"ך, מ"מ כתב בה"ט דשב ואל תעשה עדיף. [ג"ש (בת"ש) בש"ח] שכתב, אם סח יסיר דעתו מהשחיטה ע"י שיעקר מקומו: יעקב בדברים אחרים כאלו אינו רוצה לשחם עוד עשה, ואן יתנה הברכה מדנא, ע"ש. ונראה שכן יש לעשות גם כאן לפי מ"ש המ"א דהך דהכא במחללת היא ענינה בהיא דשחיטה. עין במג"א שלכתחלה אסור לעית, שלא יקנס בספק פלגתא: ואפילו להפסיק הפסק גדול שצריך לברך, לפני עלתא אסור להתחלה משום ברכה שאינה צריכה, והנין להתחלה כשלא עת, משא"כ אם עבר וקח אזי טוב לו שיעשה הפסק גדול ויברך מדינא. ילא מקצתא לפי כ"ש המג"א שאם שך צריך ע"פ הכרעת הש"ך ביונה דעת, א"כ מוטב שיקרא בלא ספק פלגתא כול דהניו בהפסק גדול, אף אפילו לפי דעת הח"ס דמפסק לא יברך, מ"מ כתב שם בסי' י"ד דמוטב להניס את עצמו בספק גרם ברכה שאינה צריכה טלפתם בספק מלברך על גשנת המצוה, ע"ש. וע"ש עדשה מ"ש הפריח שיכתן ויגמ' דרעשו שלא יבא בברכה זו רק כ"י

משנה ברוכה

לתורה, דמנהגנו שלא לברך עליו, אין צריך לברך כלל [ועין בכאור הלכה]. (לד) וְאִם בְּדַק הַטְּלִית כִּשְׁהִסִיר אוֹתוֹ מִעָלָיו וְהִנְיָחוֹ בְּכִיסוֹ שָׁלוֹ, אֵין צָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְבָרַךְ לְמַחֵר כְּשִׁמְתַעֲשֵׂף בוֹ: י (כג) יִמְשֵׁמֶשׂ בְּצִיצִיתוֹ⁽²⁷⁾. דְּבָרָה (לז) יִחַשֵׁב קֶצֶת פְּאֵלוֹ לוֹבֵשׁוֹ אֲזַי⁽²⁸⁾: וְאֵף-עַל-גַּב דְּקִימָא לֵן בְּכַל הַמִּצְוֹת דְּצָרִיךְ לְבָרַךְ עַבְדֵי לַעֲשִׂינָן מִמֶּשׁ, הֵקָא שְׂכָנִי מִשּׁוּם (לו) דְאַפְתֵי גְבָרָא לֹא חֲזַי⁽²⁹⁾: (כד) וְיִכְוֶן לְפָטְרוֹ. וְהָאֵי נִהוּ בְּיַמְנֵנוּ (לז) לְבָרַךְ עַל טְלִית־גְּדוֹל וְלִכְוֶן לְפָטְרוֹ בְּזֶה הַטְּלִית־קָטָן⁽³⁰⁾, וְהָאֵי עָדִיף טְפֵי מִמֶּה שְׁנוֹהֲגִין אֵינֵן אֲנָשִׁים, שְׁמִקְבָּרִין עַל הַטְּלִית־קָטָן וְתַקֵּף מִכְּבִין עַל הַטְּלִית־גְּדוֹל, (לח) שְׁוֹרְמִין בְּרֵכָה שְׂאִינֵה צְרִיכָה; וְעוֹד, אֲפֵלוֹ אִם יִפְסִיק זְמַן מְרַבָּה בֵּין הַטְּלִית־קָטָן לְגְדוֹל, כִּמְהָ פְעֻמִּים אֵין רְאוּי לְבָרַךְ עָלָיו, דְּאֵין פְּתִיחַ רְבוּ, אוֹ דְהוּא קָטָן מִהַשְׁעוֹר הַמְבָאֵר לְקָמֵן בְּסִימָן טו, אוֹ דְהוּא יִשָּׁן בוֹ בְּלִילְהוּ⁽³¹⁾, וְכַדְלִקְמֵן בְּסַעֲיָ טו בְּמִשְׁנֵה בְרוּחָה: יא (כה) עַל בְּגָדָיו. וּבְתַבְתִּים אֵיחָא, דְטְלִית־קָטָן פְּתַח בְּגָדָיו⁽³²⁾. וְכַתֵּב הַמְגַן-אֲבָרְתָם דְעַל-גַּל-פִּינִים צָרִיךְ שִׁיחֵי הַצִּיצִית מִבְּחוּץ, וְלֹא פְּאִינֵף שְׁוֹתֵבִין אוֹתָן בְּהַכְּנָפוֹת⁽³³⁾. אֵף הַאֲנָשִׁים שְׁוֹלְכִים בֵּין הַעֲכוֹסִים יוֹצֵאִין בְּזֶה, וּמְכַל מְקוֹם בְּשַׁעַת הַבְּרֵכָה יִהְיֵי מְגַלְתֵין כְּדֵי הַלּוֹךְ ד' אַמּוֹת: (כו) יִרְאֶהוּ. כִּמְהָ דְתַבִּיב "וְרִאֲיָתָם אוֹתוֹ וְתַכְרַתָּם וְגו'"⁽³⁴⁾. וְאוֹתָן הַאֲנָשִׁים הַמְשִׁמִּין הַצִּיצִית בְּהַמְכַנְסִים שְׁלֵקָם, לֹא יֵדִי שְׁמַעְלִימִין עֲצִיבָהּ מִמָּאֵי דְתַבִּיב "וְרִאֲיָתָם אוֹתוֹ וְתַכְרַתָּם וְגו'", עוֹד מְבִינֵן הֵן אֶת מִצְוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַתִּידִין הֵן לַתָּן אֶת הַדִּין עַל זֶה. וְהָאֵי שְׁאוּמְרִין שְׁוֹלְכִים בֵּין הַבְּרָרִים, לְזֶה הִיָּה דִי שְׁשִׁימוֹ הַצִּיצִית בְּתוֹךְ הַכְּנֵי. וְאֵלוֹ הִיָּה

שער הציצית

(לד) כגון אברתהם בשם הכ"ח והפרימגדים, ע"ש: (לה) ביה"טוף: (לו) ט"ז והגן"א: (לז) דרכימשה: (לח) חיי"אדב: (לט) אחרונים: (מ) ט"ז ביונה דיעה שם והמבואות: שור וספרימגדים פה, וגם הגר"א בבאורייה פה בסעיף יג לא הכריע בין השטרות:

הלכות נטילת ידים שחרית סימן ד

המשך מעמוד קודם

גם במקום שנהגו שלא לכסותו, ואם כן הזרוע מעל המרפק לעולם תחשב כמקום המכוסה. ולדבריו בא הביה"ל להחמיר שהנוגע בזרוע צריך ליטול ידיו. וכן כתב החזו"א (איגרות, הורה סי' ד) שמעל המרפק נחשב למקומות המכוסים, ואף אם רוב בני אדם נוהגים לגליתן, בטלה דעתם. וראה מה שכתבנו במשנ"ב לקמן סי' כו ס"ק ד.

הקשה הביה"ל שברש"י בזבחים משמע שמלבד הכיסוי צריך גם שהיגע הזרוע בגופו, משום שרק על ידי כך היא מזויעה. ולדבריו בא הביה"ל להקל שנגיעה במקום שאינו נוגע בגוף אף שהוא מקום מכוסה אינה מצריכה נטילת ידים. מאידך, הגרי"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ג סי' יב) ביאר, שקושית הביה"ל היא שמרש"י בזבחים משמע שדי בכך שמקום זה מזויע כדי להחשיבו כמקומות המכוסים

הלכות ציצית סימן ח

המשך מעמוד 26

[שעה"צ ס"ק כא]

ועין בארצות-החיים שפסיק דמדינא יכול להוציא, אף לבתחלה המצוה שצריך בעצמו¹⁸¹.

וכן לגבי קידוש כתב בביה"ל לקמן (סי' רעג ס"ד ד"ה והוא) שלכתחילה לא יוציא את מי שבקי לקדש, ובדיעבד יצא. ולענין תקיעת שופר, כהב במשנ"ב לקמן (סי' תקפה ס"ק ה) שאם תוקע לאחרים לאחר שיצא ידי חובתו, מנהג העולם להקל שהתוקע מברך להוציא את כולם אף שהם יודעים לברך, ואין למחות בידם כיון שכך הוא עיקר הדין. וביאר בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' נג אות ט), שכונתו שם כדבריו בביה"ל (סי' רעג שם). שמעיקר הדין אפשר בדיעבד להוציא אחרים אף שיודעים לברך, ולכן אין למחות בידם כיון שאף לבתחילה כיון שנהגו כן, אבל מי שרוצה לעשות מצוה לבתחילה ולברך בעצמו, ודאי תבוא עליו ברכה.

17) בביאור החידוש שבדין זה כתב הפמ"ג (ס"ק ח), שאף על פי שאין חיוב ללבוש בגד של ארבע כנפות, ואם כן היה מקום לומר שאין ברכה זו אלא ככרכת הנהנין שאין בה ערבות כמבואר בגמרא בראש השנה (כט, א, וברש"י שם ד"ה חוץ). שברכת הנהנין אינה חובה על האדם משום שלא ליתדני ולא ליבריק, ואם כן היה מקום לומר שאף בברכת ציצית לא יוכל מי שאינו מחויב להוציא את המחויב, וקא משמע לן שאף בציצית יש דין ערבות, ויכול מי שאינו מחויב להוציא את המחויב אף על פי שכבר יצא.

ובטעם הדבר שאין אומרים בציצית 'לא ליתדני ולא ליבריק', ביאר בשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' נו ס"ק א) שמ"מ יש דין ערבות לסייע לכל הרוצה לעשות מצוה, ומשום כך רשאי גם לברך עבורו, ואין זה דומה לברכות הנהנין שאין יכול לברך עבור חבירו כיון שאין שום מצוה באכילה. וראה מה שכתב בשו"ת אבני נזר (חומ"ס סי' כו).

הלכות ציצית סימן ט

המשך מעמוד יד

מחלוקתם כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' כא אות ו), שלא נחלקו במציאות אם עשוי להקרע במקום זה או לא. אלא שורש מחלוקתם הוא בכך שיש שתי סיבות לפסיקת חוטי הציצית, א. שהם מתקלקלים במשך הזמן על ידי החזקתם בידיים והמשמוש בהם בשעת הברכה וקריאת שמע וכשמפרידם. ב. שהם נפסקים על ידי מעשה של קריעה בכוונה או שלא בכוונה. והחשש הראשון הוא דבר שעתיד לקרוא במשך הזמן [לפי חזק החוטים וכמות המשמוש], ואילו החשש השני יתכן שלא יודמן כלל או שיודמן בזמן קצר. וסובר המג"א שכיון שמן הדין יש להעמידם על החוקה שהם כשרים, אין לחוש אלא לחשש הראשון, שקלקול זה מוכרח לקרוא במשך הזמן, ולא לחשש השני שיתכן שלא יקרה כלל, ולכן היקל בבדיקת מקום הקשירה לבגד שאינו מקום שמחזיקים או ממשמשים בו. ואילו הט"ז סובר שמשום חומר ברכה לבטלה החמירו לחוש גם למיעוט המצוי שמא יפסקי על ידי מעשה בידיים, ולכן יש לחוש גם במקום הקשירה.

הטלית אף בשביל עצם קיום המצוה. ומ"מ כתב הבית הלוי (סוף סי' בראשית). שיש נפקא מינה לדינא בין שני היובים אלו, דהיינו שהיוב הבדיקה שמדין הברכה הל קודם הברכה, מה שאין כן היוב הבדיקה שמדין מצות הציצית, אינו חל אלא לאחר הליבישה [וכמו שכתבו התוס' ביבמות ב, ב ד"ה בולחן].

ואם לבש את טליתו בלא לבדוקה, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' נח) שדינו תלוי בשני הטעמים לחיוב הבדיקה, וכיון שהכריעו הפוסקים שעיקר הטעם הוא משום הברכה, אינו חייב לבדוקה לאחר לבישתה.

[ביה"ל ד"ה יעין]

כי המקור אבדקם פליג על הט"ז בזה¹⁸⁶.

26) וכתב המג"א (ס"ק ט) שאין צריך לבדוק את החוטים שלמעלה מהגדיל המונחים על הבגד, כיון שאינם עשויים להיפסק. ובביאור

הלכות ציצית סימן יא

המשך מעמוד 32

מדברי המגן אבקהם סימן י סעיף קטן ה משמע דבתר עקר הכגד אולין¹⁰. 9) אמנם, לגבי בגד שיש לו ארבע כנפות אך הוא פתוח רק בשני שליש ומנותן זה שליש ועוד עשוי מבגד והשאר עשוי מעור, כתב לקמן (סי' י ס"ז ד"ה ואם) שאף על פי שאין בבגד לבד שיעור חיוב, מ"מ הוא חייב

ובב"ק (עח, א), ולכן אם נדמה פסול לציצית, בודאי שכלאיים פסולים לציצית.

[ביה"ל ד"ה אלא מורבן]

פסול כן התורה להמחבר, דן דן הנפר לא שיקף בה פסול בריב⁹ וכו', אכל

